

УДК 636. 06

Дідківський А.М.

кандидат сільськогосподарських наук

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ РІЗНИХ ЕКСТЕР'ЄРНО-КОНСТИТУЦІЙНИХ ТИПІВ

Умовою підвищення молочної продуктивності корів є оцінка їх за екстер'єром та віднесення тварин до певних конституційних типів. Проаналізована залежність молочної продуктивності корів від їх конституційних типів за індексом Зам'ятіна та Шалімова.

Вступ

Добір і оцінка великої рогатої худоби, як для племінного, так і для промислового використання, повинні проводитись за комплексом показників, які всебічно відображають придатність тварин до певного призначення. Комплексна оцінка конституції і екстер'єру має особливо важливе значення в молочному і м'ясному скотарстві.

За особливостю тілобудови досить точно можна оцінити тварин м'ясного напрямку продуктивності, так як в них зв'язок між екстер'єром і продуктивністю достатньо виражений. В молочному скотарстві справа є значно складнішою, і зоотехнічна література багата протирічними даними про зв'язок тілобудови з молочною продуктивністю. Деякі спеціалісти, зокрема, академік М.Д. Потьомкін (1960), ставив добір за тілобудовою на перше місце в загальній системі племінного покращення худоби. Інші дослідники вважають, що оцінка за тілобудовою потрібна лише для елімінування можливих аномалій, які впливають на здоров'я тварин. Зарубіжні вчені, прийшли до висновку, що між особливостями тілобудови та молочною продуктивністю корів існує певний зв'язок (2).

Великої уваги заслуговує вислів професора Є.А. Богданова (1925): "Не тільки вважаю за можливим говорити про зв'язок екстер'єру з молочною, але і необхідним".

Методика досліджень

Метою наших досліджень було виявити залежність продуктивності корів від екстер'єрно – конституційних типів.

Дослідження проводилися на стаді корів голландської чорно – рябої породи дослідного господарства "Грозинське" Коростенського району Житомирської області. У 100 корів були взяті основні екстер'єрні проміри: висота в холці; коса довжина тулуба; глибина грудей; ширина грудей; ширина в маклоках; обхват грудей. З отриманих даних визначили до яких типів за індексами Шалімова та Зам'ятіна відносяться корови. Для градації корів на різні екстер'єрно-конституційні типи за індексом Зам'ятіна, використовували формулу:

$$I = \frac{КДТ + ВХ}{ШГ + ШМ} \times 100$$

де КДТ - коса довжина тулуба, см;

ВХ - висота в холці, см;

ШГ - ширина грудей, см;

ШМ - ширина в маклоках, см.

Градація за типами тілобудови проводилася за шкалою: широкотілий – менше 280 %; проміжний – 280–298 % та вузькотілий – більше 298 %.

результаті проведених розрахунків за індексом ейрисомії, до широкотілого типу віднесено 31 тварину, проміжного – 33 та вузькотілого – 36 корів.

Таблиця 1

Показники корів різних екстер'єрно-конституційних типів за індексом Зам'ятіна

Показники	Екстер'єрно-конституційний тип		
	широкотілий (n=31) M ± m	проміжний (n=33) M ± m	вузькотілий (n=36) M ± m
Проміри: висота в холці, см	128 ± 0.85	128 ± 0.9	130 ± 0.8
Коса довжина тулуба, см	147 ± 1.5	148 ± 1.4	151 ± 1.3
Глибина грудей, см	70 ± 0.6	70 ± 0.7	68 ± 0.7
Ширина грудей, см	49 ± 0.5	44 ± 0.6	41 ± 0.4
Ширина в маклоках, см	54 ± 0.7	51 ± 0.5	49 ± 0.6
Обхват грудей, см	200 ± 1.4	200 ± 1.9	196 ± 1.5
Індекс, %	269 ± 1.4	289 ± 1	313 ± 3
Надій, кг	4897 ± 162	5352 ± 98	5063 ± 150
Жива маса, кг	530 ± 9	536 ± 12	534 ± 15

За індексом Шалімова:

$$I = \frac{1.27 \times P}{GG \times ШГ \times КДТ}$$

де P – жива маса корови, ц;

GG, ШГ, КДТ – проміри тварин, см.

Середні показники продуктивності корів різних екстер'єрно-конституційних типів визначали використовуючи різні форми племінного обліку.

Дані опрацьовані за методами М.О. Плохинського (1969) на мікрокалькуляторі МК-61.

Результати досліджень

Показники продуктивності та середні проміри корів різних екстер'єрно – конституційних типів за індексами Зам'ятіна та Шалімова приведені в таблицях 1, 2.

Дані таблиці 1 свідчать, що в

Найвищий надій був у корів проміжного типу - 5352 кг молока, що на 289 кг більше в порівнянні з тваринами вузькотілого і на 455 кг – з коровами широкотілого типу ($P > 0.95$). Міжгрупові відмінності за живою масою незначні і статистично невірні.

Таким чином, для збільшення виробництва молока необхідно більш детально проводити оцінку корів за екстер'єрно-конституційними типами, віддаючи перевагу тваринам проміжного та вузькотілого типів тілобудови.

Продуктивність корів різних екстер'єрно-конституційних типів за індексом Шалімова приведено в таблиці 2.

Аналіз таблиці 2 показує, що при оцінці корів голландської чорно-рябої породи за індексом Шалімова, 81

Таблиця 2

Показники корів різних екстер'єрно-конституційних типів за індексом Шалімова

Показники	Екстер'єрно-конституційний тип		
	ейриморфний (n=2)	трансгресивний (n=17)	лептоморфний (n=81)
	M ± m	M ± m	M ± m
Проміри: висота в холці, см	140±0.7	129±0.9	129±1.2
Коса довжина тулуба, см	166±5.2	151±2.3	148±1.3
Глибина грудей, см	80±1.2	71±0.7	68±0.8
Ширина грудей, см	52±1.5	50±0.6	43±0.8
Ширина в маклоках, см	59±0.5	52±0.6	50±0.6
Обхват грудей, см	222±3.5	204±1.5	197±1.6
Індекс	1.03±0.03	1.25±0.01	1.6±0.02
Надій, кг	4228± 280	5036± 204	5144 ±236
Жива маса, кг	555 ±5.4	522± 7.3	535 ±14.0

тварину віднесено до лептоморфного типу, 17 – трансгресивного і 2 – ейриморфного екстер'єрно-конституційного типу. Найвищу молочну продуктивність мають тварини, які віднесені до лептоморфного типу – 51144 кг молока ($P>0.99$), найменшу продуктивність мали корови ейриморфного типу – 4228 кг молока ($P<0.95$). Тварини трансгресивного типу займали проміжне місце по надою. За промірами тілобудови тварини ейриморфного типу переважають корів інших типів. Однак, тварини лептоморфного типу мають проміри, які відповідають стандарту по

породі, тому мають більш виражений молочний тип тілобудови, чим і обумовлена висока молочна продуктивність корів даного типу.

Висновок

Для збільшення валового виробництва молока в господарствах необхідно проводити оцінку тварин за екстер'єрно-конституційними типами, віддаючи перевагу тваринам проміжного та вузькотілого типів тілобудови за індексом Зам'ятіна. При оцінці тварин за індексом Шалімова перевагу віддавати тваринам лептоморфного типу.

Література

1. Богданов Е.А. Техника и организация выращивания и подбора крупного рогатого скота. – М.: Гостехиздат, 1925. – С.58.

2. Эйснер Ф.Ф. Племенная работа с молочным скотом. – Киев: Урожай, 1981. – 192С.

3. Плохинский Н.А. Руководство

по биометрии для зоотехников. – М.: Колос, 1969. – 255с.

4. Потемкин Н.Д. Теоретические и практические основания оценки животных по экстерьеру // Животноводство. – 1960. – №3. – С.12-13.